

κατακέφιλα, περιμένοντας αδιάφορα, τρώγανε λαίμαργα με μεγάλες μπουκιές.

Ένας γέρος κουρελιάρης, Ξυπόλυτος, με μαύρο πουκάμισο, με γένεια άσπρα φουντωτά και μικριά μαλλιά άχτένιστα, έβγαине συχνά και κρυφοκοίταζε από μια πόρτα.

Έπειτα, σά νάν τὸ πήρε απόφαση, μπήκε μέσα, κι όταν βγήκε, έφερε τρέμοντας, γελαστός κι αλαφιασμένος, σ' ένα κουνιά που έτρεχε, κρύο πηγαδήσο νερό. Τους χμιογέλασε και περίμενε κεί ως πού να πούν.

Κ' ήπιανε. Ήπιανε με τὸν κουνιά, καθέννας με τη σειρά του, καταβιασμένοι, και σταμάτησαν χορτασμένοι, λαχανιασμένοι, έξαντλημένοι, και με βαθεία θωριά βογγητά.

Κι ὁ γέρος τὸς ρώτησε με τὰ μάτια, με τὸ κεφάλι και με τὸ χέρι, ἂν θέλουνε κι ἄλλο. Και κείνοι τὸ ἀπάντησαν κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, και τούπανε «ὄχι».

Έπειτα πήρε τὸν κουνιά κ' έφυγε, μα σὲ λίγο ξανάυθε με μιὰ γριζα βρεμένη χαρτοσακούλα στὸ χέρι. Πέρασε κοντὰ ἀπὸ τὸς τρεῖς, και κείνοι ἀνοίγαν τῖς χούφτες τους, σάν τὰ μικρὰ παιδιὰ, γιὰ νάν τὸς βάλει, κι ὁ γέρος έχασε τὸ χέρι του μέσο κ' έπιασε ὅσο μποροῦσε περισσότερα. Έίταν ἀποτοίγαρα κτρινιασμένα. Τὸν εὐχαρίστησαν, φέρνοντας τὸ χέρι τους πρὸς τὸ πληθῆμο.

Έπιτήδεια δούλεψαν. Τίναξαν τῖς στάχτες, τάνοιξαν, τᾶξαναν, κ' έκοιχαν μ' έφημερίδα χοντρά τσιγάρα...

Άνοησαν.

Και οἱ τρεῖς περιμένοντας ξεπλωμένοι κάπνιζαν.

Τὸ πρόσκοτό τους πήρε τώρα μιὰ έκφραση ἀνθρώπων καλοζωισμένων. Και μονάχα ὁ νεκρὸς με τὸ κεφάλι του γυρισμένο πλάι, κοίταζε ἐπίμονοι με περιπάθεια, με τῶνα μάτι τάνοιχτό και θαμπό, ἴσοι τὸ λάκκο πὸν έχασκε μπροστά του...

Παρίσι

Ἰουλία Περασάκη

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

heilstr. 11 25-xii-05

ήτσι ἀπὸ τὴν
γράφει
ἡ δι-

Münher, Stein.
Αγαπητὸ δὸν μέσο σὲ μέρα δὸν.
περιμένοντας δὸν μέσο σὲ μέρα δὸν.
σου έγραψα πρῶτη φορά. Εἶχα
επειδὴ δὸν εἶχα σημειώσει
αὐτὸ δὸν εἶχα, ἔγραψα
αὐτὸ δὸν εἶχα, ἔγραψα
αὐτὸ δὸν εἶχα, ἔγραψα

τε ; Δὲν ἐφρόντισες νὰ διορισθῆς σὺ, ἢ δὲν θέλεις ; Κάποιος μοῦ έγραψε νὰ φροντίσω νὰ τὴν πάρο ἐγὼ τὴ θεοῖ ἀδότη, ἀλλὰ τοῦ ἀπήνησα διτι δὲν εἶμαι κατὰλληλος. Μοῦ έγραψε ὅτι ἐπρόκειτο νὰ τὴν πάρη ἓνας Ἕλλην γιάτρος, ἀλλὰ έφυγε ἀπὸ τὸ Βερολίνο διότι ἀρρώστησε τὸ παιδί του. Μοῦ έγραψε διτι ἐρωτᾶ πάντοτε ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις τὴν Ἕλληνικὴ πρεσβεία ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἐλλογὴ τοῦ προσώπου. Ἐγὼ δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω περισσότερα γιὰτὶ και νὰ μ' ἐδιόριζαν δὲν θὰ τὸ ἐδεχόμεον ἀφοῦ δὲν ἔχω καμμιά ἐιδικότητα γι' αὐτὴν τὴ θεοῖ. Ἄν ἐξαρτᾶται κατὶ ἀπὸ τὴν Ἕλλην. πρεσβεία ἢ ἂν ἡ πριγκίπισσα Σοφία ἐξασκήση κάποιαν ἐπιρροήι στὸν ἀδελφὸ της Κόζερ, τότε θὰ διορισθῆ δέβαια κάποιος Ἕλλην-ἀναρμόδιος. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα ὄλων τῶν πραγμάτων ἐκεῖ κάτω. Ἡ πολιτικὴ, τὸ παλάτι. Τώρα θὰ εἶναι ὄλοι ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὴν πολιτικὴ κρίσι. Κ' ἐγὼ εἶχα συμφωνία νὰ παιχθῆ ἡ «Βουλιαγμένη Καμπάνα» ἐντὸς τοῦ Νόβριου και διάσθηκα και τὴν ἔστειλα ἐγκαιρως. Ἄλλὰ ὁ βασιλιάς προχθὲς ἐγύρισε στὴν Ἀθῆνι και ἂν ἔχομε και ἐκλογές τότε κριμα στοὺς κόπους μου. Ποιὸς σκοτίζεται πλέον γιὰ θέατρο στὴν Ἀθῆνα ! Κ' έπειτα παραπονείσθε σεις στὴ Γερμανία και μοῦ θέλεις σὺ νὰ πανδρευθῆς με ἑλληνίδα. Δὲ θέλω νὰ πῶ κατὸ γιὰ τῖς πατριώτισσές μου, ἀλλὰ τί νὰ κάμουνε κι αὐτὲς οἱ δυστυχιμένες. Ὅπως τὸς λαοῦν χορευοῦν. Ἐπίεσα νὰ σοῦ γράψω κατὶ γιὰ τὸ θέατρό μας, ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ μιλήση κανεῖς στὸ γερμανικὸ κοινὸ γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ δὲν τὸ ξέρω. Περιορίσθηκα λοιπὸν νὰ σοῦ καταστρώσω μερικὲς σημειώσεις και ἂν μπορέσης διαβάεις τίποτε. Σοῦ στέλλω ἐπίσης και ἓνα ἄρθρο ἀπὸ ἓνα γαλλικὸ περιοδικὸ πὸν δημοσιεύθηκε στὴν Ἑστία. Καμμιάν ἀξίωσι ἀμοιβῆς δὲν ἔχω, αὐτὸ δὰ ἔλειπε. Ἄν γράψης τίποτε, τὸ μόνον πὸν θὰ σὲ παρακαλέσω εἶναι νὰ μὴ ἀναφέρης τ' ὄνομά μου διόλου ὡς μεταφραστοῦ. Ἄν τὸ κάμης θὰ με βλάψης ἂν τὸ μάθουν στὴν Ἑλλάδα. Ἐν ἄλλο θὰ σὲ παρακαλέσω ἀκόμη. Ἦθελα νὰ στείλω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴ «Βουλ. Καμπάνα» στὸ Νουμά. Ἄλλὰ σκοντάβω στοὺς ἐξῆς δὺο στίχους, τοὺς ὁποίους έκοψα στὸ χειρόγραφο πὸν έστειλα στὸ θέατρο. Σοῦ σημειῶνω ὄλο τὸ κομμάτι.

RAUTENTELEIN (milteremonien)

Meister, schlummre ein !

Wachst du auf, so list du mein.

* **Mänschlicher** Ge danken strärke wirk'indess am Heilungswerke (Sie wirkt am Herd, dabei sprechend!) Schätze, verwunshenc, wollen zum Licht, unten in Tiefen leuchten sie nicht.

* **Glühende Hunde** bellen unisunst, winseln und weichen niutiger Kunst.....

Ἐκεῖνο πὸν θέλω νὰ μάθω εἶναι τὸ ἐξῆς. 1) τὸ mänschlicher εἶναι ἄντι: verwunschener; ἄλοιώτεια δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐξηγήσω.

Glühende Hunde, φλογισμένα σκυλιά τωμένα;

ἀποχρεώσης ἂν με βοηθήσης, διότι νὺ ζητεῖ κατὶ και θέλω νὰ τοῦ στείλῃ ἀ προτιμήσω τὰ «Παναθήναια», αἰ δταν ἔχη ἀφορῆναι κανεῖς

Ἡ ἀπολογία τοῦ Ψυχᾶρη πῶς σοῦ φαίνεται; Ἐν-
ναι σοβαρά πράγματα αὐτά;

Τοὺς «Makkabäer» τοῦ Ludvig καθὼς καὶ τὸν
«Erlsförster» τοὺς ξέρω. Ὁ Οἰκονόμου σκέπτεται νὰ
τὰ δώσῃ, ἰδίως τὸ πρῶτον, σὲ πρώτη εὐκαιρία. Τοῦ
Björnsön αὐτὰ ποῦ γράφεις εἶναι μεταφρασμένα.
Τὰ ἄλλα δὲν ἔλαβα καιρὸ νὰ τὰ διαβάσω ἀκόμα. Δια-
βάξω πάλι τὸ Σίλλερ, ποῦ μοῦ ἀρέσει περισσότερο.
Τοῦ Björnsön ἔχω μεταφράσει δυὸ τρία διη-
γήματα. Ἔλεγα νὰ μεταφράσω τὸ «Brantuiarsch»
γιὰ τὰ «Παναθήναια» ἂν τὸ θελήσουν. Μοῦ γρά-
φουν νὰ τοὺς διαλέξω ἓνα νεώτερο, σύγχρονο γερμα-
νικόν. Ἄλλ' ὅ,τι ἐδιάβασα δὲν μοῦ ἔκαμε ἐντύπωση, ἰ-
δίως γιὰ νὰ τὸ δώσῃ κανεὶς στὸ δικό μας κοινόν. Δὲν
ἔχω διαβάσει Gottfr. Keller, διότι δὲν μοῦ περισ-
σεύουν χρήματα νὰ τὸν ἀγοράσω, οὔτε γνωρίζω κα-
νένη ἐδῶ ἀπολύτως καὶ νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια αἰσθά-
νομαι τὴν ἀνάγκη νὰ εἶχα μιὰ μικρὴ γερμανικὴ συν-
τροφιά. Θὰ μ' ἀφελούσε πολὺ καὶ στὴ γλώσσα. Ἀλλὰ
τώρα νὰ τὴν εἶρω. Τὸν Zirkohsen τὸν βολίκα κἀ-
τως manigiert. Ἔχω τὴν ἰδέα πῶς τὸ κοινόν μας
πρέπει νὰ πάρῃ πρῶτα ἰσχυρότερη πνευματικὴ τρο-
φὴ καὶ τὰ περισσότερα ποῦ τοῦ δίνουν συνήθως εἶ-
ναι νερόβραστα. Καὶ ὅσοι τοῦ τὰ δίνουν τί θέλεις νὰ
κάνουν; Ἔχουν ἀνάγκη νὰ ζήσουν καὶ αὐτοὶ ὅταν δὲν
τὸ κάνουν ἀπὸ ἀγνοία. Ὁ Νιρβάνας βγάζει περιοδι-
κὸ μὲ μεταφράσεις μόνον. Μοῦ ἐζήτησε τὴ διεύθυνσί
σου καὶ τοῦ τὴν ἔστειλα. — Τὰ σέβη μου στὴ μητέ-
ρα σοι

Σὲ φιλωῶ. δικός σου πάντα
Κώστας Χ.

8

Münher, Steinheiletr. 11 25-xii-05

Ἀγαπητέ μου Κάρλε,

Εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τὸ γράμμα σου. Χθὲς εἶχα
γράμμα ἀπὸ τὸν Καρκαβίτσα: οὔτε τὸν Τσιριμῶνον
μπόρεσε νὰ δῆ οὔτε τὴ διεύθυνσί του ξέρει. Φοβοῦμαι
ὅτι δὲν θὰ ἔλαβε ὁ τελευταῖος καὶ τὸ δικό μου, ἴσως
νὰ λείπη καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Τὴν ἀντενέργεια τοῦ
Ραγκαβῆ τὴ φοβοῦμαι καὶ ἐγὼ. Θὰ ἐματαιώνετο ἂν
τοῦ ἐπιβάλλοντο ἀπὸ τὸ πάλαι ἢ ἀπὸ τὴν πριγκι-
πέσσα Σοφία. Δυστυχῶς βλέπω πῶς οἱ προστασίες ἔ-
χουν πέσει καὶ σὲ οὗς ἐδῶ. Ὁ κ. Κριμψαχέρ
τὸν ὁποῖον εἶδα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν στὸ Café
Luitpold εἶναι πολὺ λυπημένος γιὰ τὴν ματαίω-
σιν τοῦ διορισμοῦ σου καὶ ἀγανακτισμένος ἐναντίον
τῆς πρωσικῆς κυβερνήσεως. Θὰ εἶναι μέγα κακὸ
γιὰ τὴ θέσι εὐχὴ ἂν βάλουν κανένα Ἕλληνα· ἐγὼ δὲν
βλέπω κανένα κατάλληλον. Ἀλλὰ πάλι δὲν θὰ φταίῃ
καὶ ἡ Ἑλλάς μόνη σ' αὐτό, ἀφοῦ ἡ πρωσικὴ κυβερ-
νήσις θὰ τὸν διορίσῃ.

Στὴν Ἑλλάδα ὅπως βλέπω ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες ἀρ-
χισαν νὰ θέλουν ἐνέργεια πάλι τὰ βουλγαρικὰ τρό-
παια δὲν τοὺς ἀφήνουν. Ἐπερήμεναν τὸ βασιλιά ἀπὸ
τὴν Εὐρώπῃ μ' ἐλπίδες καὶ ἔμειναν ἀπογοητευμένοι.
Στὴν Ἀκρόπολι ὁ Σουρῆς τὸν ἐχαιρέτησε μ' ἓνα εἰ-
ρωνικὸ ποίημα, ὁ Παλαμᾶς μὲ σοβαρὸ καὶ μεγαλό-
στομο καὶ ἀπελπισμένον, ἕως νέος ποιητῆς, ὁ Ἐρμω-
νας, συμβουλεύει τοὺς ποιητὰς νὰ ἀπορῶσουν τοὺς
ροβῶδες στὴ δουλειά! Ἐπιμένετε δὲ τὴν Πόλιν.

τοὺς Βουλγαροκτόνους καὶ τὰ ρέστα. Ὁ Προδελέγ-
γιος πάλι τὴ ναυτικὴ δόξα. Ὁ Καρκαβίτσα δὲν
βλέπει ἀπὸ τὰ ἄρθρα του μὲ τὸ ψευδώνυμο Πέτρος
Ἀβράμης βρίζει καὶ αὐτὸς. Μόνον πῶς δὲν τὰ διαβά-
ζουν «ἐπιτοῦν» τὰ ἄρθρα ἄλλοι ἀπὸ τοὺς λίγους φανα-
τικὸς τοῦ Νουμᾶ. Φοβοῦμαι μήπως ὀλίγα αὐτὰ μᾶς
κάνουν κακὸ πάλι. Θέλουν στρατὸ καὶ ναυτικόν. Ἀλλὰ
μὲ τί χρήματα πλέον; Ὁ Καρκαβίτσα μού γράφει
γιατὶ νὰ μὴ γεννηθῇ Βούλγαρος. Ἐγὼ ἤθελα καλλί-
τερα νὰ γενιόμουν Ροῦσος. Μὰ τώρα ποῦ εἶμαι Ἑλ-
ληνας τί νὰ κάμω;

Γιὰ τὶς Ἑλληνοπούτες σοῦ ἔλεγα πῶς ἔσπας τοὺς
λολοῦνε (τοὺς τραγουδοῦνε) χορεύουν. Ἐννοοῦσα
πῶς ὅπως τὶς ἀνατρέφουν, ἔτσι γίνονται. Ἄν εἶναι
κοιμιὰ φτωχὴ θὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴς ἀρχές σου, ἂν
ἔχη ὅμως λίγη προῦκα θὰ κιντάρῃ τὴ θέσι σου πρῶτα
ἀπὸ τὸ ἄτομο. Ἀπὸ προσωπικὴ πείρα δὲν τὸ ξέρω
εἰς τὸ σίγουρον, μόνον ἀπὸ παρατήρησι. Τὶς Ἀθηνοῦς
τοῦ κύκλου μας τὶς γνώρισες καὶ ἐσύ. Ἡ κυρία Παλα-
μᾶ μένει πάντα ἐξοίσεις.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φροντίδα σου νὰ μοῦ βρῆς καὶ
συντροφιά. Τὸν κ. Κριμψαχέρ τὸν ἐπεσκέψθη-
κα καὶ μοῦ ἀνταπέδωκε καὶ αὐτὸς τὴν ἐπίσκεψιν. Τὸν
εἶδα πάλιν δυὸ τρεῖς φορές. Εἶναι κατὰ τὴν ὑποχρε-
ωτικόν, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ τὸν ἐνοχλῶ. ἔχει τόσα
πολλὰ σοβαρότερα νὰ κάμῃ.

Ἐπίσης σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὶς σημειώσεις ποῦ μοῦ
στέλλεις γιὰ γερμανικὰ διηγήματα. Θὰ μοῦ εἶναι πο-
λύτιμες. Ποῦ νὰ διάβαζα τόσους πολλὰ γιὰ νὰ διαλέ-
ξω. Μερικὰ modernes ἐδιάβασα ἀλλὰ δὲν μοῦ ἄ-
ρεσαν. Ἰδίως γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Συμφωνῶ μαζὶ σου.
Ἀπὸ τὰ σύγχρονα προτιμῶ τὰ ρούσσικα. ἔχω μετα-
φράσει ἓνα τοῦ Τσέχοφ καὶ ἓνα τοῦ Ἀντρέγιεφ.
Τὰ ἔστειλα σ' ἐφημερίδες γιὰ νὰ μοῦ στέλνουν εἰς
ἀντάλλαγμα τὸ φύλλο, τὰ δημοσιεύσων ἀλλὰ φύλλο
δὲν μοῦ ἔστειλαν. Ἀπὸ τὸ θεῖτρο πηγαίνουν πάλι
καὶ τοὺς δίνουν κομμάτια ἀπὸ μεταφράσεις μου καὶ
τὰ δημοσιεύουν ὅπως φθάσουν χωρὶς κανὲν νὰ μ' ἐρω-
τήσουν. Καὶ ἐγὼ ὅπως σοῦ ἔγραφα ἀπὸ ἀνάγκη δίνω
βιαστικὰς μεταφράσεις. Τώρα ἤθελα νὰ παύσω κάθε
νέα μετάφρασι καὶ νὰ ἐπεξεργασθῶ τὶς μεταφράσεις
τοῦ Γκαίτε. Αὐτὲς φθάνουν. Καὶ «Φάουστ» δὲν ἤθε-
λα νὰ δημοσιεύσω. Ὅ,τι ἔδωσα στὸ «Νουμᾶ» τὸ ἔκα-
μα γιατί μ' ἔβιασε φοβερά. Τοῦ Μιχαηλίδη ποῦ θὰ
μὲ πλήρωνε 50 δραχμὲς τὸ κομμάτι δὲν τοῦ ἔδωσα
τίποτε. Καὶ τώρα μοῦ γράφει πάλι ὁ Τσγκόπουλος
νὰ τοῦ στείλω κάτι ἀπὸ τὸν «Φάουστ», ἀλλὰ ἔχω ἀ-
πόφασι νὰ μὴ δημοσιεύσω πλέον τίποτε ἀπὸ αὐτὸν ἂν
δὲν τὸν ἐπεξεργασθῶ ὅσο μπορῶ καλλίτερα. Γι' αὐ-
τὸ ἤθελα νὰ τοῦ στείλω κάτι ἀπὸ τὴν «Βουλ. Κομπά-
να» καὶ νὰ λείψω ἀπὸ τὶς παρακλήσεις του. Σοῦ στέλ-
νω ἓν' ἀπόσπασμα καὶ ὅσων λάβῃς καὶρὸ διαβάσε το
καὶ πέ μου εὐλακρινῶς τὴ γνώμη σου. Κατὰ τὴ δική
μου δὲν ἔχει λόγον νὰ δημοσιευθῇ. Ἐν γένει ἤμουν
κατὰ τῆς παραστάσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ στὴν Ἑλλά-
δα. Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ δοθῇ κάτι σημαντικόν, φιλολο-
γικόν καὶ θεαματικόν μαζὶ γιὰ νὰ ἐλκύσῃ τὸ ἐνδιαφέ-
ρον καὶ ἡ ἐκλογή ἦτο μεταξὺ Μακκαβαίων καὶ Βουλ.
Κομπάνας. Τὸ πρῶτον ὅμως ἤθελε πολλὰ σημαντικὰ ἔ-
ργα ἐγὼ γιὰ τὸ δεύτερον ἔχει τὸ θεῖτρον Βλέπεις
τὰ θεῖτρα εἶναι ἐπιχειρήσεις καὶ ὁ παρὼς

πράζει μελό ογλό. Τὸν λόγο ποῦ φέρεις σὺ γιὰ τὴ δυσκολία τῆς μεταφράσεως τὸν ἔφερα κ' ἐγὼ, διότι ἡ γνώσις τῆς νεοελληνικῆς μυθολογίας δὲν ἀκούσες, ἔπρεπε νὰ ξέρω καλὰ καὶ τὴ γερμανικὴ. Τὸν τόμο τοῦ Πολίτη τὸν ἔλαβα ὑπ' ὄψιν μου ἀλλὰ δὲν μ' ὠφέλησε σὲ τίποτε. Γιὰ μένα δὲν ἔχει τίποτε νέο γιατί τὰ ξέρω ἀπὸ παιδί ἀπὸ τὰ παρομύθια. Καὶ καμμιὰ ἀναλογία ἀπὸ τὰ γερμανικά δὲν μοῦ ἔδωκε. Αἴφνης γιὰ τὸ Glühende Hunde ἔπρεπε νὰ ξέρω τὴ γερμανικὴ μυθολογία γιὰ νὰ ἴδω τὸ ἀντίστοιχο. Τὰ μυθολογικά τὰ περιορίσαμε λοιπὸν στὸ ἐλάχιστο. Ὅπου δὲν ἐννοοῦσα καλὰ καὶ δὲν ἦταν ἀπαραίτητο τὸ ἔκοψα. Ἔστειλα καὶ μερικὲς ἐρωτήσεις τοῦ Οἰκονόμου (τὸ εὑρισκα πολὺ νὰ σὲ βαρύνω διαρκῶς ἐσέ) ἀλλὰ δὲ μοῦ ἀπάντησε ἀκόμα. Γαλλικὴ μετάφρασι εἶχα ὑπ' ὄψιν μου ἀλλὰ μὲ παρεπλάνησε χειρότερον. Αἴφνης τὸ ἔβης : Ein Schaffender, mit dir entzweit, er murr dem Dust verfallen, überwindet die Erdenschwere nicht (σελλί 135 τοῦ πρωτοτύπου). Ὁ Γάλλος μεταφράζει : «Celui qui crée, s'il lutte avec toi, tombe terrassé par la soif; Δηλαδή τὸ Dust τὸ πῆρε τυπογο. λάθος ἀντὶ Durst. Ἐγὼ μετέφρασα : Ἐνας ποῦ δημιουργεῖ, ἀπὸ σένα χωρισμένος, θὰ γκρεμισθῆ, τῆς γῆς τὴν ἔλξι νὰ τὴν νικήσῃ δὲν μπορεῖ». Τὸ wünschlicher Gedanke Stärke, τὸ μεταφράζει : La force des pensées et des Incantations. Τὸ Glühende Hunde : Les chiens ardents. Στὸ χειρόγραφο ποῦ σοῦ στέλλω θὰ δῆς πῶς τὸ διόρθωσα ἐγὼ. Τὸ wünschlicher gedanken δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἀποδώσω ἑλληνικά μὲ στίχους καὶ ῥίμες. Προχείρωρς ἐσημείωσα κάτι, ἀδύνατο ὅμως καὶ κακόηχο.

Ἐπίσης καὶ ἄλλα κακόηχα θὰ παρατηρήσης, ἰδίως στοὺς ἐξορκισμοὺς τῆς Ραουτεντελάιν. Ἄλλὰ τί νὰ κάμω ὅταν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάμω τὴ μετάφρασι σὲ 5—6 ἑβδομάδες. Ἄν δὲν τὴν κάμω, πρῶτον θέλω νὰ ζήσω κ' ἐγὼ, δεύτερον ποιὸς θὰ τὴν κάμῃ. Καὶ μόνον μὲ τέτοια ἔργα κάνομε ἀντίδρασι στὸ φίλο σου τὸ Ραγκαβῆ καὶ τὸ Βερναρδάκη. Πέρουσι λ. χ. ὁ Φάουστ ἐχατάρωσε τοὺς Ἰσαύρους καὶ τὸ Νικηφόρο Φωκά ποὺ ὁ βασιλεὺς τὰ θέλει χάριν προσωπικῆς ἐκτιμήσεως πρὸς τὸν πρέσβυ του καὶ τὸν πρῶην δάσκαλό του. Ὅσοι δὲν ξέρουν τὰ παρασκήνια ἐνὸς θεάτρου, λέν δ,τι θέλουν. Μὲ τὴν «Τρισεύγενη» τοῦ Παλαμά καὶ τοῦ Ψυχάρη τὸ «Γουανάκο» δὲν γίνεται ἀντίδρασις καὶ σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια ὅτι καλλιτεχνικῶς δὲν δίνω καμμιὰ ἀξία στὰ τελευταῖα. Δυστυχῶς στὴν Ἑλλάδα δὲν ξέρουν καὶ ἄλλοι τόσα γερμανικά. ἔστω ὅσα κ' ἐγὼ, ὥστε καὶ ἡ μεταφραστικὴ ἔργασια νὰ γίνεται καλλίτερη. Ἐχῶ τὰ τελευταῖα 4 χρόνια μεταφράσει ἀπάνω ἀπὸ 25 κομμάτια καὶ τί νομίζεις ἐκέρδισα; 6 χιλ. δραχμ. περίπου. Μεταφράζω ὅλο τὸ κλοκαίρι ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ κ' ἔπειτα κοιμῶμαι. Ἄν μποροῦσα νὰ ἐξασφαλίσω 50—70 μάρκες ἀπὸ ἄλλη δουλειά θὰ τὸ παρατοῦσα τὸ θεάτρο καὶ νὰ ἐργασθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου. Ἄλλὰ μήπως κερδίζει κανεὶς πεντάρη στὴν Ἑλλάδα ἐκτὸς λίγων ποῦ γράφουν στὰ «Παναθηναῖα» κ' ἐκεῖνοι πληρόνουν συνήθως 3—4 δραχμὲς τῆ σελίδι τίς μεταφράσεις καὶ διπλὰ τὰ πρωτότυπα. Ἀχ νὰ ἤξερες σὲ τί χάμα καθήνησαν ὑπ' αὐτὴ τὴν ἐπισημ. τὰ οικονομικά τῶν λογίων ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ γράφουν στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Κρακαβίτσας λ. χ. δὲν κερδίζει οὔτε πεντάρα, χωρὶς ὑπερβολή. Καὶ τὰ βιβλία του τὰ τυπώνει μὲ τίς οικονομίας του. Σὲ μερικοὺς ἄλλους δ,τι τοὺς στέλλει ὁ Πάλλης κάποτε, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργοσιίας τους.

Καὶ σὺ θέλεις νὰ πανδρευθῆς ! Ξέρεις τί σκοτούρες ἔχει ἡ οἰκογένεια ; Ἐκτὸς ἂν πάρης παραδὲς ἀπὸ τὴ γυναῖκα σου, ποῦ εἶναι μιὰ σύμπτωσης. Ὅταν εἶμαι κανεὶς ἀνύπανδρος δὲν πιστεύει τοὺς πανδρευμένους ποῦ τοῦ λένε τί θάσανα τοῦ βάζει στὸ κεφάλι ἡ πανδρεία. Βέβαια σεῖς ἀπὸ τὰ μεγάλα ἔθνη ἔταν ἔχετε μιὰ ἀξία, ὅσον κι ἂν ὑποφέρετε ἔχετε τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ πιτύχετε τὸ σκοπὸ σας μιὰ μέρα. Καὶ σὺ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ πιτύχῃς τὴν ἀνοργνώρισιν ποῦ σοῦ πρέπει. Τὴν ἐπιστημονικὴ σου ἀξία ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀξίος νὰ τὴν κρίνω ἀλλὰ βλέπω τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησιν μὲ τὴν ὁποία μοῦ μιλεῖ ὁ κ. Krumbacher γι' αὐτή. Γιὰ τὸ κολλὸ ποῦ κάναςε στὴν Ἑλλάδα δυστυχῶς ὅλοι μας δὲν μπορούμε νὰ σοῦ τὸ ἀνταμείψωμε παρὰ μὲ τίς βρισιὰς ποῦ παίρνεις μαζί μας ἀπὸ τοὺς ὁμοεθνεῖς μας.

Μοῦ φαίνεται ἀστεῖο νὰ νομίζῃς ὅτι πρέπει νὰ μοῦ πληρώσης τοὺς κόπους γιὰ τίς σημειώσεις ποῦ σοῦ ἔδωκα. Τότε ἐγὼ θὰ σοῦ μὲνω χρεώστης γιὰ ὄσους κόπους σὲ βάζω. Ἀσκεῖ τὸ δ,τι γράφεις γιὰ μᾶς.

Ἡ τελευταῖα σου μελέτη «Dies nens grichenlend in Neuen» νομίζεις ὅτι θὰ υποροῦσε νὰ μεταφρασθῆ ἑλληνικά; Ἡ μᾶλλον, τὸ ἤθελες ἢ θὰ σ' ἔβλοπτε σὲ τίποτε ; Ἐσκέφθηκα νὰ τὸ μεταφράσω γιὰ τὸ «Νουμά». Δὲν τὸ ἔκαμα διότι ὁ Ταγκόπουλος τὸ εἶχε στείλει σ' ἕνα ἄλλον συνεργάτη του ἐδῶ νὰ τὸ μεταφράσῃ, ποῦ ἔχει μετ' ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Tumb περὶ Ψυχάρη καὶ Πάλλη. Ἄλλ' ἐκεῖνος φαίνεται ὅτι δὲν τὸ μετέφρασε ἀφοῦ δὲν τὸ εἶδα στὸ «Νουμά». Γράψε μου λοιπὸν γρήγορα ἂν δὲν σὲ πειράζει τότε νὰ τὸν ἐρωτήσω αὐτὸν ἐδῶ ἂν δὲν τὸ μετέφρασε καὶ νὰ τὸ μεταφράσω ἐγὼ στέλλοντάς σου πρὶν τὸ χειρόγραφο πρὸς διόρθωσιν. Ἐννοεῖται ὅτι τὴ γραμματικὴ τοῦ Ψυχάρη δὲν θὰ μπορέσω νὰ τὴν ἀκολουθήσω στὴν μετάφρασι. Ἐγὼ ἂν ἦμουν βέβαιος ὅτι θὰ τὸ ἔβαζε ἄλλη ἐφημερὶς θὰ τὸ μετέφραζε στὴν καθαρῆν σου καὶ θὰ τὸ ἔστειλα στὸ «Ἄστυ» ἢ στὸ «Ν. Ἄστυ» ἢ ὅπου ἄλλοῦ, διότι τὸ ζήτημα εἶναι νὰ διαβασθῆ ἀπὸ τοὺς ἀντιπρονοῦντας ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ὁμοφρονοῦντας. Ἐν τούτοις μοῦ στέλλεις σὲ παρακαλῶ ἕνα ἀντίτυπον ἀκόμη, διότι ἐκεῖνο ποῦ μοῦ ἔστειλες τὸ ἔδωκα σ' ἕνα ἐδῶ κ' ἐκεῖνος σ' ἄλλον κ' ἔτσι κάνει τὸ γῦρο, διότι ἐδῶ εἶναι ἀρετοὶ Ἕλληνες δημοτικισταί, μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἕνας νέος Τριανταφυλλίδης τοῦ ὁποίου θὰ εἶδες βέβαια τὸ βιβλίον περὶ τῶν ξένων λέξεων. Μοῦ ἔκαμε ἐντύπωσιν καὶ ὁ κ. Krumbacher ἐπαινεῖ πολὺ.

Ἄλλὰ πολλὰ σοῦ γράφω. Ἐχῶ τὸ ἐλάχιστον νὰ μὴν μπορῶ νὰ εἶμαι σύντομος. Τὸ ξέρεις πῶς δὲν εἶμαι πελογράφος χωρὶς τουλάχιστον νὰ εἶμαι καὶ ποιητής.

Σήμερα ἔχετε καὶ Χριστούγεννα. Ἡ γυναῖκα μου κ' ἡ κόρη μου τὰ γιόρτασαν χθὲς βράδυ κατὰ Σκανδιναβικὸ ἔθιμο κ' ἐγὼ μαζί τους. Σοῦ εὐχόμεθα καὶ σὲ καὶ στὴν μητέρα σου χρόνους πολλοὺς ἢ χρόνια πολλὰ ὅπως λέμε ἡμεῖς ρωμαῖοί.

Σὲ φιλῶ ἀδελφῶν.